

Sygn. akt: III AUa 386/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak (spr.)

del. SSO Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2013 r. w Łodzi

sprawy **Z. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o niezrealizowane świadczenie,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. akt: VIII U 2998/12;

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddala odwołanie.

III AUa 386/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku Z. K. z dnia 19 czerwca 2012 roku, odmówił wnioskodawczyni wypłaty świadczenia niezrealizowanego po zmarłej Ł. G..

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił powyższą decyzję zobowiązując Zakład Ubezpieczeń Społecznych do wypłaty na rzecz Z. K. emerytury przysługującej zmarłej Ł. G. za miesiąc sierpień 2011 roku jako majątku spadkodawcy na rzecz spadkobiercy i oddalił odwołanie w pozostałej części to jest w części dotyczącej świadczenia zmarłej za wrzesień 2011 roku.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zapadł w następującym stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy: wnioskodawczyni Z. K. – siostrzenica Ł. G. zmarłej (...) roku – nabyła w całości spadek po zmarłej, na podstawie testamentu.

Ł. G. była uprawniona do emerytury ustalonej decyzją z 15 lutego 1988 roku. Termin wypłaty świadczenia został określony na dzień 25 każdego miesiąca. W sierpniu 2011 roku Ł. G. nie odebrała należnej jej emerytury za ten miesiąc. Poczta Polska zwróciła nieodebrane świadczenie do ZUS. Za wrzesień 2011 roku ZUS nie przekazał świadczenia, gdyż uprawniona zmarła przed ustalonym terminem jego realizacji. Wysokość świadczenia ostatnio pobieranego przez zmarłą stanowiła kwotę 1 847,84 zł.

Sąd Okręgowy uznał, że zachodzą podstawy do uwzględnienia odwołania wnioskodawczynie od decyzji wskazanej na wstępie w części dotyczącej świadczenia za sierpień 2011 roku. Sąd ten po zacytowaniu art. 136, 65, 67 i art. 69 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz art. 922 § 1 kc, wywiódł w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że ustalenie na rzecz Ł. G. prawa do emerytury sprawia, iż nie może być ona uznana za osobę pozostającą na utrzymaniu innych osób. Wnioskodawczynie nie jest również osobą uprawnioną do renty rodzinnej po zmarłej, z uwagi na nie spełnienie wymogów wynikających z treści art. 67 oraz art. 69 cytowanej ustawy. Tym samym nie ma w opinii Sądu podstaw do wypłaty na rzecz wnioskodawczynie niezrealizowanego przez organ rentowy świadczenia na podstawie art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast z faktu, że wnioskodawczynie jest wyłączną spadkobierczynią Ł. G. Sąd Okręgowy wywiódł, iż nabywa ona wszelkie prawa majątkowe po zmarłej. Ł. G. zmarła w dniu (...)roku zatem nie zostało przyznane jej przez organ rentowy świadczenie emerytalne za miesiąc wrzesień. Zdaniem sądu pierwszej instancji należy jednak przyjąć, że świadczenie emerytalne za miesiąc sierpień zostało jej przyznane, zatem nie jest świadczeniem niezrealizowanym, lecz niewypłaconym z przyczyn technicznych. W związku z powyższym odwołująca się jako spadkobierczyni uprawniona jest do świadczenia emerytalnego za miesiąc sierpień stanowiącego prawo majątkowe wchodzące w skład spadku, natomiast nie jest ona uprawniona do świadczenia niezrealizowanego za miesiąc wrzesień na podstawie art. 136 ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Apelacja organu rentowego, skarżąca wyrok w części uwzględniającej odwołanie, zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego, tj. art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i przyjęcie, że wnioskodawczynie przysługuje prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej ciotce.

Wnioskodawczynie wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje: apelacja jest uzasadniona. Świadczenia emerytalne i rentowe z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są świadczeniami ściśle związanymi z osobą ubezpieczoną uprawnioną do emerytury lub renty i nie podlegają dziedziczeniu. Tak stanowi przepis art. 922 § 2 k.c. w zw. z art. 136 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.). W myśl bowiem art. 922 § 2 k.c. nie należą do spadku prawa i obowiązki zmarłego ściśle związane z jego osobą, jak również prawa, które w chwili jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego czy są one spadkobiercami. Niezrealizowane świadczenia ZUS wypłaca osobom ściśle określonym w art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego czy są spadkobiercami i to w granicach zakreślonych tym przepisem. Zgodnie z art. 136 ust. 1 tej ustawy ZUS wypłaca niezrealizowane świadczenie emerytalne jednej z osób wymienionych w tym przepisie, pod warunkiem, że zmarły jeszcze za życia wystąpił o to świadczenie. Z treści powoływanego art. 136 ust. 1 ustawy osoba uprawniona do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym nie może skutecznie dochodzić wypłaty świadczeń sprzed daty złożenia wniosku o emeryturę lub rentę, choćby osoba zmarła miała prawo do tych świadczeń jeszcze przed wystąpieniem o ich wypłatę. Zatem niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. A contrario świadczenie zrealizowane to takie świadczenie, które dotarło do rąk osoby uprawnionej albo zostało przekazane na konto bankowe wskazane przez uprawnionego.

W przedmiotowej sprawie uprawniona do emerytury Ł. G. nie odebrała świadczenia za sierpień 2011 roku, a zatem po jej śmierci kwota należnej jej za ten miesiąc emerytury stała się świadczeniem niezrealizowanym w rozumieniu powołanego wyżej art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a do jej odebrania uprawnione są tylko osoby z kręgu wymienionego w tym przepisie. Poza sporem w sprawie jest, że wnioskodawczynie, chociaż jest spadkobierczynią zmarłej nie należy do kręgu tych osób i dlatego decyzja ZUS odmawiająca wypłaty spornego świadczenia odpowiada prawu. Stanowisko Sądu pierwszej instancji zaprezentowane w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, jakoby emerytura za sierpień 2011 roku została już przyznana zmarłej i dlatego kwota świadczenia za ten miesiąc wchodzi do masy spadkowej nie znajduje uzasadnienia w treści powołanych wyżej przepisów prawa. Dodać przy tym należy,

że na gruncie prawidłowej wykładni przepisów wskazanych wyżej nie było podstaw do różnicowania świadczenia należnego zmarłej za sierpień i wrzesień 2011 roku. Świadczenia jej niewypłacone za sierpień i za 6 dni września są w takim samym stopniu świadczeniami niezrealizowanymi w rozumieniu powoływanego wyżej art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tym miejscu przypomnieć należy, że w sensie prawnym ZUS nie przyznaje świadczeń z ubezpieczeń społecznych, lecz tylko je wypłaca po stwierdzeniu, że dana osoba spełnia warunki do nabycia prawa do świadczenia – określone ustawą. Prawo do świadczeń powstaje z mocy prawa, z dniem spełnienia wymaganych ustawą warunków. Wynika to wprost z treści art. 100 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Oznacza to, że decyzje „przyznające” świadczenia z ubezpieczeń społecznych nie mają charakteru konstytutywnego. Są to decyzje deklaratoryjne. Co prawda zmarła Ł. G. nabyła prawo do emerytury jeszcze pod rządami ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, z późn. zm.), to jednak również tamta ustawa zawierała identyczne unormowanie w art. 99 tej ustawy. W tych okolicznościach fakt, że ZUS wysłał przekazem pocztowym świadczenie emerytalne Ł. G. za sierpień 2011 roku pod adres jej zamieszkania nie oznacza, że świadczenie to zostało jej już „przyznane” i dlatego wchodzi do masy spadkowej, jak to wywiódł Sąd Okręgowy. W związku ze zwrotem tego świadczenia przez pocztę do ZUS świadczenie to nie zostało zrealizowane, a tym samym może być wypłacone tylko osobom z kręgu osób określonych w art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co zostało już wykazane wyżej.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić zaskarżony wyrok, jak w sentencji.